

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1963/118
Karar Sayısı : 1963/192
Karar Tarihi : 15/7/1963

DAVACI : Adalet Partisi Türkiye Büyük Millet Meclisi Gurubu

DAVANIN KONUSU: 3008 sayılı İş Kanununun grev ve lokavt'ı yasak eden 72. maddesinin Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 47. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüş ve Anayasanın 149. ve geçici 9. maddelerine dayanılarak bu hükmün iptali istenmiştir.

İLK İNCELEME : Anayasa Mahkemesince iç tüzüğün 15. maddesi gereğince 4.3.1963 gününde yapılan ilk incelemede iptal davasının, Adalet Partisinin 22.1.1963 günü toplanan Türkiye Büyük Millet Meclisi müşterek gurubunun 44 sayılı ve 22.4.1962 günlü kanununun 25. maddesinin 2. bendine uygun kararına dayanılarak 21.2.1963 gününde yani kanuni süresi içinde açıldığı görülmüş; ancak dava dilekçesinde imzaları bulunan Cahit Okurer ve Ali Naili Erdem'in gurub Başkan veya Başkan vekili olduklarını bildirir belgelerin gönderilmediği anlaşıldığından 44 sayılı kanununun 26. maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması gerekmiş; belgelerin 15 gün içinde gönderilmesi için tebligat yapılmasına oybirliği ile ve dava dilekçesinin yeterli gerekçeyi kapsadığına oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Dava dilekçesinde imzası bulunanlardan Cahit Okurer'in Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu Gurup Başkanı ve Ali Naili Erdem'in Adalet Partisi Millet Meclisi Gurup Başkan vekili olduğunu belirten belgeler 4.3.1963 günlü kararda verilen süre içinde gönderilmek suretiyle eksiklik tamamlandığından Anayasanın 149. ve geçici 9. maddelerine ve 44 sayılı kanununun 21., 25. ve geçici 5. maddelerine uygun olarak açıldığı sonucuna varılan davanın esasının incelenmesi 15.4.1963 gününde kararlaştırılmıştır.

ESASIN İNCELENMESİ : Davanın esası üzerindeki rapor, dâva dilekçesi ve ekleri, Anayasaya aykırılığı ileri sürülen hüküm ve dayanılan Anayasa hükmü, bunların gerekçeleri ve bunlara ilişkin Meclis görüşmeleri tutanakları okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Dâvanın konusunu her ne kadar İş Kanununun bir tek maddesi teşkil eylemekte ise de bu madde (72. madde) hem grev hem de lokavt' kapsamakta bulunmuş ve grev meselesi daha önce karara bağlanmış olduğundan dâva iki bölüm halinde ele alınmıştır.

I-İş Kanununun 72. maddesinin greve ilişkin hükmü:

3008 sayılı İş Kanununun 72. maddesinin grevi yasaklayan hükmün 16.5.1963 günlü ve 11404 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6.3.19 günlü ve E. 1962/280-K.1963/51 sayılı kararla iptal edilmiş ve iptalin kararın verildiği günden başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesi aynı kararda hüküm altına alınmıştır.

Sözü geçen karar ve Anayasanın 152. maddesi hükmü karşısında işbu davanın grevi yasaklayan hükme ilişkin bölümünün konusu kalmamıştır.

II-İş Kanununun 72. maddesinin lokavt'a ilişkin hükmü:

3008 sayılı İş Kanununun dava konusu 72. maddesinde (Grev ve lokavt yasaktır.) denilmektedir. Bu hükmün Anayasaya aykırı olduğunu ve iptali gerektiğini ileri süren

Esas Sayısı : 1963/118
Karar Sayısı :1963/192

davacının gerekçe ve kanuni mesnet olarak dayandığı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 47. maddesinde (İşçiler, işverenlerle olan münasebetlerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak veya düzeltmek amacıyla toplu sözleşme ve grev haklarına sahiptirler.

Grev hakkının kullanılması ve istisnaları ve işverenlerin hakları kanunla düzenlenir.) Denilmektedir.

Görüldüğü üzere Anayasa, grevi bir temel hak olarak tanımış; fakat lokavttan bahsetmemiş ve sadece iş verenlerin haklarının kanunla düzenleneceğine işaret etmekle yetinmiştir. Anayasanın himayesi altında bir temel hak niteliğini kazanmamış olan lokavt'ın kabul edilmesi veya yasaklanması, kabul edilirse sınırlarının ne olacağı böylece kanun koyucunun görüşüne ve takdirine bırakılmış ve, kanun koyucunun bu konuda kayıtlanmasına lüzum görülmemiştir. Öyle ise 3008 sayılı kanunun 72. maddesinin lokavtı yasaklayan hükmünün Anayasaya aykırı olduğu düşünülemez; istemin bu sebeple reddi gerekir.

Üyelerden Avni Givda bu görüşe katılmamıştır.

SONUÇ : I-3008 sayılı İş Kanununun 72. maddesinin grevi yasaklayan hükmünün iptaline ilişkin istem hakkında, işbu hükmün evvelce iptal edilmesinden ötürü, yeniden karar verilmesine yer olmadığına oybirliği ile;

II- Aynı kanunun aynı maddesinin lokavt'ı yasaklayan hükmü anayasaya aykırı bulunmadığından bu hükme ilişkin iptal isteminin reddine üyelere Avni Givda'nın muhalefetiyle ve oyçokluğu ile;

15.7.1963 gününde karar verildi.

Başkan	Üye	Üye
Sünuhi ARSAN	Osman YETEN	Rifat GÖKSU
Üye	Üye	Üye
İ. Hakkı ÜLKEMEN	Lütfi AKADLI	Şemsettin AKÇOĞLU
Üye	Üye	Üye
İbrahim SENİL	İhsan KEÇECİOĞLU	Salim BAŞOL

Esas Sayısı : 1963/118
Karar Sayısı :1963/192

Üye

Celâlettin KURALMEN

Üye

Hakkı KETENOĞLU

Üye

Avni GİVDA

Muhalefet Şerhi var.

Üye

Ahmet AKAR

Üye

Muhittin GÜRÜN

Üye

Lütfi ÖMERBAŞ

-MUHALEFET ŞERHİ-

Lokavt: belli başlı işveren haklarından biridir. Anayasanın 47. maddesinin son fıkrasında iş veren haklarının kanunla düzenleneceği hükmü yer almıştır. Bir hakkın düzenlenmesi için verilen yetki hiç bir zaman o hakkın yok edilmesi mezuniyetini tazammun etmez. Bu bakımdan 3008 sayılı İş Kanununun 72. maddesinde lokavtı yasaklayan hükmün Anayasanın 47. maddesine aykırı olduğunda şüphe yoktur. Ancak yine Anayasanın geçici yedinci maddesi konulması emredilen diğer kanunlar arasında işveren haklarını düzenleyecek kanunun çıkarılması için T.B.M.M.'nin ilk toplantısından başlayarak en çok iki yıllık bir mehil tanımış ve konuya ilişkin eski hükümlerin bu süre içinde yeni kanun konuluncaya kadar yürürlükte kalmasını dolayısıyla kabul etmiştir.

Mehil henüz dolmamış bulunduğundan inceleme konusu hükmünün iptali bugün için düşünülemez.

Karara bu bakımdan muhalifim.

Üye

Avni GİVDA